

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Maastricht, mei '26

Nieuwe energie en leefmilieu

Voortgang

De uitvoering van het programma Nieuwe energie en Leefmilieu ligt op koers. Het onderdeel Nieuwe energie (4.1) kent geen significante afwijkingen op inhoud, financiën en planning. De resultaten voor het onderdeel Gezond en veilig leefmilieu (4.2) liggen eveneens op koers. Er is enkel een financiële afwijking voor de implementatie van het wettelijk verplichte monitoringssysteem voor de geluidproductieplafonds provinciale wegen. We voeren onze wettelijke VTH-taken uit conform het vastgestelde VTH Uitvoeringsprogramma 2026. Daarbij worden de wettelijke termijnen voor vergunningverlening niet altijd gehaald.

Ontwikkelingen en prioriteiten

In het kader van de Provinciale Energiediensten Maatschappij (PEM) zijn wij aan de slag met de concrete uitvoering van beide pijlers (Pijler 1: Vergroten en versnellen lokale energie-autonomie en Pijler 2: Verduurzaming gebouwde omgeving) door het ondersteunen en versnellen van de energiegemeenschappen en de inrichting van een pilot voor de verduurzaming van 1.000 woningen. Door nu aan de slag te zijn met de uitvoering, kunnen we op dit moment al iets betekenen in de aanpak van energiearmoede én worden tegelijkertijd essentiële en waardevolle inzichten opgedaan die betrokken worden bij de ontwikkeling van de PEM. Het onderzoek naar de inzet van groen gas op basis van monomestvergisting (groen gas productie) wordt rond 1 juli 2026 opgeleverd en zal mogelijk geïntegreerd worden in de PEM.

De aangekondigde netcongestie voor kleinverbruikers gaat woningbouw, MKB en verduurzaming van bestaande woningen en elektrisch rijden ernstig hinderen. Het Kabinet zet in op een Nationaal Isolatie Offensief, maar dreigt met de nieuwe noodwet netcongestie niet de problemen op te lossen waar Limburg mee wordt geconfronteerd, en blijft hierover dus in gesprek. Het is de bedoeling dat in 2027 Energieregio's gevormd worden, in het kader van de samensmelting van de Nationale Programma's 'Regionale Energie Strategieën' en 'Lokale Warmtetransitie'. Mede in dat kader heeft de Provincie zich aangemeld voor de pilot Energiebeelden van ISA Energie, om te onderzoeken wat de beste samenwerkingsvorm en governance zal zijn. In juni 2026 zal de stuurgroep Warmtenet Zuid Limburg (WZL) een besluit nemen over het vervolg van WZL en zult u daarover ingelicht worden. Tot slot wordt de propositie "Energie van en voor Limburg", bedoeld als lobby richting Den Haag, op dit moment afgestemd met onze regionale stakeholders en met de ministeries in Den Haag. Besluitvorming over ontwikkelingen rond Chemelot, VDL Nedcar en de Einstein Telescoop vragen ook de juiste inspanningen rond energie en ons leefmilieu.

Voor luchtkwaliteit hebben we per 2030 nieuwe aangescherpte normen. De aanpak van emissies van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en de verbetering van luchtkwaliteit staan op de agenda, mede op basis van het nationaal Schone Lucht Akkoord en Europese ontwikkelingen. In haar rol als bevoegd gezag blijft de Provincie Limburg inzetten op versterking van het VTH stelsel om de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving te vergroten. Daarnaast stuurt zij aan op het reduceren van ZZS en het voorkomen van milieurisico's. Met partners wordt de luchtkwaliteit continu gemonitord. Eind 2026 stellen we de geluidsproductieplafonds (gpp) langs onze provinciale wegen vast en werken wij aan de gpp voor de industrie (Chemelot en VDL NedCar) verder. Daarna start het wettelijk verplichte uitvoeringstraject van monitoring. In 2026 werken we o.a. aan drie grote milieu uitdagingen: verkennen van de noodzaak en doelmatigheid van geurbeleid, beleid voor brandveiligheid bij afvalverwerkers en een digitaal instrument om de stapeling van omgevingsfactoren te visualiseren.

Ook analyseren wij de impact voor Limburg van de aangescherpte Europese normen voor luchtkwaliteit. Afhankelijk daarvan wordt het vervolg bepaald. We actualiseren de risicoanalyse van het vervoer van

gevaarlijke stoffen over de provinciale weg, zodat bij plannen de juiste risicoschatting kan worden gemaakt. ODZL laten we een extra impuls geven op de vermindering en reductie van Zeer Zorgwekkende Stoffen. Voorts geven wij uitvoering aan de bestuurlijke afspraken gemaakt als opvolging van het veiligheidsconvenant Chemelot ter bevordering van de veiligheid op en rondom Chemelot. In 2026 laten wij een eindinspectie uitvoeren op de stortplaats Weert, een verplichte stap om toe te werken naar de sluiting.

4.1.1. Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en Verduurzaming industrie en bedrijventerreinen

Voortgang

Energie Infrastructuur & Ruimtelijke Inbedding

In het eerste kwartaal van 2026 hebben Provinciale Staten kennisgenomen van TV2050, waarmee de koers is uitgezet voor het Limburgse energiesysteem op de lange termijn. In februari is daarnaast de propositie 'Energie van en voor Limburg' vastgesteld en aangeboden aan Provinciale Staten, waarmee prioriteiten voor de korte en middellange termijn zijn aangescherpt, zowel vanuit het centrale energiesysteem (energie-infra voor elektriciteit, duurzame gassen en warmte) als het decentrale systeem (gericht op lokaal eigenaarschap, meer autonomie m.b.t. energievoorzieningen). Strategische projecten als de Clauscentrale, Chemelot, de Delta Rhine Corridor, de 380 kV-infrastructuur en wind-op-zee zijn benoemd in de propositie en ruimtelijk geborgd in de Provinciale Omgevingsvisie (POVI). Ook voor standalone batterijopslagsystemen zijn ruimtelijke kaders en regels vastgelegd in de POVI en ontwerp-Omgevingsverordening.

In het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) worden de belangrijkste behoeften en projecten voor energie-infrastructuur in Limburg integraal in kaart gebracht en geprioriteerd, zodat er goede aansluiting ontstaat tussen regionale opgaven, ruimtelijke ontwikkelingen en de investeringsplannen van netbeheerders. Momenteel loopt de uitvoering van pMIEK 2.0, en wordt er gewerkt aan een actualisatie naar pMIEK 3.0.

Verder is recent gestart met de procedure voor de vernieuwing en verzwaring van de 150 kV-hoogspanningslijn Graetheide – Beek – Schoonbron. Netcongestie is en blijft een actueel aandachtspunt binnen deze opgaven. Limburg onderschrijft haar ambitie voor een toekomstbestendig energiesysteem door deel te nemen aan de pilot energiebeelden binnen het Nationaal Programma Energiesysteem (NPE). In energiebeelden worden de verwachte vraag en het aanbod op het gebied van energie tot 2050 in beeld gebracht. De energiebeelden leiden tot energieafspraken tussen Rijk en Provincie in 2027.

Limburgs Energiefonds (LEF)

Provinciale Staten hebben in februari 2026 wensen en bedenkingen geuit bij de herijking van het Limburgs Energie Fonds, waarin een fundamentele koerswijziging werd voorgesteld. Gegeven de veranderde marktomstandigheden, de afnemende revolverendheid en de financiële positie van het fonds, is daarbij voorgesteld om toe te werken naar een beheer- en afbouwfase, waarbij geen nieuwe investeringen meer worden gedaan en de focus komt te liggen op het zorgvuldig beheren en afwikkelen van de bestaande portefeuille. In 2026 wordt deze koers nader uitgewerkt en geconcretiseerd. Daarnaast is met het Statenbesluit inzake voorwaarden en zekerheidsstelling Mijwater invulling gegeven aan twee samenhangende, maar afzonderlijke sporen. Enerzijds zijn de voorwaarden aangepast, waardoor Mijwater kan overgaan van de ontwikkelfase naar de investeringsfase en concrete projecten kunnen worden gerealiseerd. Anderzijds is met dit voorstel de verdere ontvlechting van Mijwater uit het Limburgs Energie Fonds voorbereid en in gang gezet. In 2026 wordt dit traject verder uitgewerkt.

Afwijkingen

De hierboven omschreven voortgang leidt niet tot afwijkingen m.b.t. het behalen van de doelstellingen en de financiële situatie.

Financiële consequenties

Overige bijstellingen

Dit betreft een verschuiving van het budget DU Versterking vergunningverlening Maatwerk aanpak van product 4.2.2. naar product 4.1.1., omdat de maatwerkafspraken zich richten op de verduurzaming van de Limburgse industrie. De middelen zijn bestemd voor uitbreiding van de vergunningcapaciteit bij de ODZL voor uitvoering van de vergunningen m.b.t. maatwerktrajecten. Dit past bij product 4.1.1. Energie Infrastructuur & Ruimtelijke Inbedding en Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen. Voor een totaal € 1,86 mln.. waarvan voor 2026 € 1,02 mln. en voor de jaren 2027 t/m 2029 € 0,28 mln.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
Overige bijstellingen - budgetneutraal			
4.1.1	DU Versterking vergunningverl. Maatwerk aanpak	Overboeking binnen begroting	1.023
			1.023

4.1.2. Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek

Voortgang

Gebouwde omgeving & Warmte & Grootschalige opwek

In het eerste kwartaal zijn stappen gezet richting verdere verduurzaming van de gebouwde omgeving in Limburg. Wij voeren de regelingen (SPUK-middelen) uit ter ontzorging bij de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en het mkb en werken aan voorstellen voor het inrichten van fondsen, zodat daadwerkelijke verduurzaming mogelijk wordt. Provinciale Staten worden hierover later geïnformeerd. We blijven daarnaast actief partner in de twee Limburgse RES-regio's (Regionale Energiestrategie).

Wat betreft de opwek van elektriciteit met zon en wind groeit de samenhang met de werkzaamheden van de PEM (Provinciale Energie Maatschappij), vooral bij coöperatieve opwek en levering van energie. In het eerste kwartaal van 2026 is samen met de partners in WZL (Warmtevisie Zuid-Limburg) toegewerkt naar een besluit later dit jaar door de stuurgroep van WZL.

Voor kernenergie (SMR's) (Small Modular Reactor) volgt de Provincie Limburg actief het nationale SMR-programma. Dit kwartaal is een verkenning aanbesteed om te onderzoeken onder welke voorwaarden een SMR in Limburg mogelijk kan zijn. Daarnaast zet de Provincie proactief Rijksmiddelen in via de decentralisatie-uitkering voor zowel een Limburgse verkenning als de ontwikkeling van een Limburgse handreiking SMR's.

PEM Pijler 1: Energiegemeenschappen

In het kader van het versnellen en ondersteunen van de lokale duurzame energie initiatieven in Limburg hebben wij in het eerste kwartaal van 2026 gesprekken gevoerd met alle initiatieven die zich in het kader van de PEM hebben aangemeld. We hebben een afwegingskader ontwikkeld op basis waarvan zes prioritaire energie initiatieven zijn geselecteerd. Met deze eerste selectie gaan wij gericht aan de slag om deze initiatieven zo snel mogelijk te begeleiden naar een volwassen, operationele fase. De geleerde lessen gaan helpen bij het opstellen van een blauwdruk, die ten goede gaat komen aan de overige initiatieven die in de volgende versnellingsblokken worden opgepakt.

PEM Pijler 1: Groen Gas productie

In het eerste kwartaal 2026 is er een onderzoeksvraag uitgezet op de markt, om een partij te vinden die ons gaat helpen om de randvoorwaarden en uitgangspunten die relevant zijn voor eventuele Groen Gas productie, in kaart te brengen. Deze onderzoeksresultaten zullen betrokken worden bij de positionering van Groen Gas binnen de PEM, en een plaats krijgen in het Statenvoorstel PEM.

PEM Pijler 2: Verduurzaming Gebouwde Omgeving

In het eerste kwartaal van 2026 zijn er gerichte gesprekken gevoerd met drie partijen waarmee de PEM wil samenwerken bij de uitvoering van onze pilotregeling; het verduurzamen van 1.000 woningen. Deze partijen zijn reeds bestaande ontzorgingsloketten die voor Stadsregio Parkstad en de Noord- en Midden-Limburgse gemeenten de energiearmoede al concreet aanpakken. Door de PEM-aanpak aanvullend te laten aansluiten op de bestaande arrangementen, door subsidies en regelingen te combineren, extra provinciale middelen (€ 2.800 per woning) toe te voegen en waar mogelijk voorfinanciering te bieden, richten we ons specifiek op het bereiken van de huishoudens (particuliere woningbezitters) die het meest gebaat zijn bij een substantiële verlaging van energiekosten.

Ook is er uitvoering gegeven aan de Gewijzigde Motie vreemd 3155 - Hanegraaff c.s. inzake Cruciale stroomaansluiting Limburg verzekeren - door het instellen van een klankbordgroep PEM. Op 19 maart heeft een eerste klankbordsessie plaatsgevonden met externe partijen en contacten die reeds in beeld waren bij de PEM. Inmiddels is via de openbare provinciale kanalen een brede oproep gedaan aan belangstellenden om zich aan te melden als klankbordgroeplid, waarop inmiddels 33 aanmeldingen zijn ontvangen.

Afwijkingen

Er is gewerkt aan het inzichtelijk maken van de producten (informatie, marktonderzoek en onderbouwingen) die nodig zijn om de PEM door te ontwikkelen tot een robuuste organisatie. Wij zijn daarvoor afhankelijk van de inzet van externe expertise, kennis en ervaring en beschikbaarheid daarvan op de arbeidsmarkt. Zonder deze inzet is het niet mogelijk om de PEM een stap verder te brengen. Er is geconstateerd dat wet- en regelgeving voor inzet van externe expertise complex van aard zijn en/of vertragend werken. Daarnaast staat de beschikbaarheid van interne capaciteit onder druk. De uitvoering van de opgave van de PEM -en daarmee ook de besteding van de financiële middelen- komt hierdoor ook onder druk te staan.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Bij PS-besluit van 7 november 2025 is ingestemd met het beschikbaar stellen van € 8,3 mln. uit de programmareserve energie voor de inrichting en uitvoering van de PEM, in onderstaande tabel is de programmering van dit besluit opgenomen.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - intensivering		
	<i>PS 7-11-2025 Statenvoorstel inzake Inrichting Provinciale Energiediensten Maatschappij</i>		
4.1.2	PEM Pijler1 Lokale e.autonomie - Investerings	Programmareserve Energie	4.300
4.1.2	PEM Pijler1 Lokale e.autonomie - Ontw. & Uitw.	Programmareserve Energie	488
4.1.2	PEM Pijler2 Energiearm. - Subs. verduurzaming	Programmareserve Energie	2.800
4.1.2	PEM Pijler2 Energiearmoede - Ontw. & Uitw.	Programmareserve Energie	688
4.1.2	PEM procesmiddelen	Programmareserve Energie	25
			8.300

4.2.1. Gezond en veilig leefmilieu

Voortgang

De voortgang binnen dit product verloopt volgens planning. Er zijn verschillende stappen gezet die bijdragen aan het behalen van de beoogde resultaten. In het kader van luchtkwaliteit is de jaarrapportage afgerond, waarin voor het eerst ook meetresultaten over ultrafijnstof zijn opgenomen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de ambitie om luchtvervuiling steeds beter in beeld te brengen.

Tevens is het subsidieplafond voor de opruimkosten van drugsafval verhoogd. Hierdoor kunnen alle nog openstaande subsidieaanvragen uit 2025 worden gehonoreerd en krijgen betrokkenen duidelijkheid over de financiële afhandeling.

Een belangrijk onderdeel van de Actieagenda Industrie en Omwonenden van het Rijk was de gezondheidsverkenning rondom Chemelot, welke inmiddels is afgerond. In het verlengde van deze Actieagenda heeft de Provincie actief deelgenomen aan de eerste verkennende gesprekken om te komen tot pilots die gericht zijn op het verder verbeteren van de leefomgeving voor omwonenden.

Tot slot is de nazorgheffing ontvangen voor de voormalige stortplaatsen in Schinnen en Weert. Met deze heffing, ter hoogte van € 4,9 miljoen, zijn de benodigde middelen geborgd voor de toekomstige nazorg van deze locaties.

Afwijkingen

De geluidproductieplafonds voor provinciale wegen vormen een nieuwe wettelijke taak waarvoor momenteel wordt gewerkt aan de implementatie. Deze nieuwe taak vraagt ook om structurele inzet van capaciteit en middelen om het systeem te beheren. Nu worden specifiek voor het inregelen van het monitoringssysteem middelen gevraagd. Voor de kosten van het structurele beheer zal te zijner tijd separaat een voorstel worden voorgelegd.

Het ontwikkelen en beheren van een monitoringssysteem is, na gesprekken met ervaringsdeskundigen, complexer dan vooraf ingeschat. Hiervoor zal specialistische inhoudelijke kennis en (data-)technische ondersteuning nodig zijn.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

- Voor de uitvoering van de modulaire aanpak concretiserend milieubeleid stellen wij voor om de programmareserve energie in te zetten voor een bedrag van € 0,29 mln. De besteding van dit bedrag is als volgt:
 1. analyse en advies vervoer gevaarlijke stoffen provinciale wegen, bedrag € 0,04 mln.;
 2. ontwikkelen en stimuleren Stapeltool “Kwetsbaarheid en kansen in de stapeling van omgevingsfactoren, bedrag € 0,05 mln.;
 3. pilots actieplan geluid, bedrag € 0,20 mln.
- Voor de implementatie van het monitoringssysteem GPP voor de provinciale wegen wordt een totaalbedrag van € 0,19 mln. gevraagd, verdeeld over de periode 2026-2030. Voor 2026 betreft dit een bedrag van € 0,04 mln.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
4.2.1	GS 14-4-2026 Vastleggen verplichtingen concretiserend milieubeleid 2026	Programmareserve Energie	285
4.2.1	GS 14-4-2026 Ontwikkeling en implementatie monitoringssysteem gpp Provinciale wegen	Begrotingsresultaat	39
			324

4.2.2. Vergunningen, toezicht en handhaving

Voortgang

Onze wettelijke taken worden uitgevoerd conform het vastgestelde VTH Uitvoeringsprogramma 2026 en de opdracht aan de ODZL 2026.

Daarnaast worden informatiesessies over onder andere natuuraspecten in de Omgevingswet georganiseerd voor alle Limburgse gemeenten. Dit om het kennisniveau bij gemeenten te vergroten en ze te attenderen op en te informeren over ieders taak- en rolverdeling hierbij. Daarnaast is, naar aanleiding van toezegging 9741, op 27 februari 2026 een technische informatiesessie over het dossier FUREC georganiseerd voor PS-leden, burgercommissieleden en fractiemedewerkers waarbij de motivatie en achtergronden van de GS-besluiten met betrekking tot de omgevingsvergunning FUREC nader zijn toegelicht.

Afwijkingen

Voor 2026 voorzien we dat de wettelijke termijnen voor vergunningverlening niet altijd gehaald zullen worden. Dit komt door de grote, niet voorziene hoeveelheid vergunningaanvragen, waardoor een achterstand in de afhandeling is ontstaan, door de complexe regelgeving zoals bijvoorbeeld rondom stikstof en wisselende rechtspraak. Daarnaast kampen we met capaciteitstekort door onder andere de krapte op de arbeidsmarkt.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Ten aanzien van de 1e ontwerp-begrotingswijziging 2026 voor de RUD-LN vindt er in 2026 een incidentele ophoging van de provinciale bijdrage plaats, conform het PS-besluit van 06-02-2026. Dit betreft een incidentele bijstelling van € 0,01 mln. als gevolg van de aangepaste deelnemersbijdrage. Deze verhoging wordt ten laste gebracht van het begrotingsresultaat 2026.

Overige bijstellingen

Een verschuiving van totaal € 1,86 mln.. waarvan voor 2026 € 1,02 mln. en voor de jaren 2027 t/m 2029 € 0,28 mln. van product 4.2.2. naar 4.1.1. Voor een nadere toelichting zie de tekst bij financiële consequenties onder product 4.1.1.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
4.2.2	PS 6-2-2026 Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord	Begrotingsresultaat	13
			13

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
4.2.2	DU Versterking vergunningverl. Maatwerkaanpak	Overboeking binnen begroting	-1.023
			-1.023

4. Nieuwe energie en leefmilieu